

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 296/2025-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 0T/49/2014-178 z 24. mája 2024 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 10Tos/16/2024-198 z 24. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. februára 2025 domáha preskúmania súladu § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v nadväznosti na jemu uložený trest zákazu vedenia motorových vozidiel všetkých druhov na doživotie a podmienené neupustenie od výkonu jeho zvyšku.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 0T/49/2014 z 27. novembra 2014 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2To/14/2015 z 11. júna 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 11. júna 2015“) uznaný za vinného z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní ôsmich mesiacov a podľa § 61 ods. 1 a 5 Trestného zákona aj trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkých druhov na doživotie.

3. Sťažovateľ podal okresnému súdu žiadosť o zahľadanie predmetného odsúdenia, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 12Nt/3/2023-18 zo 7. júna 2023 tak, že ju zamietol. Sťažovateľa sťažnosť podaná proti tomuto uzneseniu bola zamietnutá uznesením krajského súdu č. k. 1Tos/16/2023-41 z 28. novembra 2023.

4. Sťažovateľ podal okresnému súdu žiadosť o podmieňané upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti z 18. decembra 2023, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 0T/49/2014-178 z 24. mája 2024 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu z 24. mája 2024“) tak, že podľa § 69 ods. 5 Trestného zákona zamietol jeho žiadosť o podmieňané upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na doživotie, ktorý mu bol uložený rozsudkom okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu z 11. júna 2015. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 10Tos/16/2024-198 z 24. septembra 2024 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 24. septembra 2024“) tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta uloženie mu trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu na doživotie a podmieňané neupustenie od výkonu jeho zvyšku, vo vzťahu k čomu argumentuje:

- a) dva skutky, pre ktoré bol odsúdený, spáchal pred 16 rokmi a jeden pred 10 rokmi;
- b) uloženie trestu zákazu činnosti v predmetnom rozsahu neumožňuje zahľadanie jeho odsúdenia, resp. podmieňaného upustenia od jeho zvyšku, a tak nemôže naplniť podmienku bezúhonnosti vyžadovanú „viacerými zákonmi“;
- c) dôsledky uloženého trestu ovplyvňujú jeho súkromný a rodinný život (nemožnosť nájsť si lepšie platenú prácu, keďže podmienka bezúhonnosti sa vyžaduje aj napr. pre vykladanie tovaru);
- d) trest zákazu činnosti je v jeho prípade v rozpore s účelom trestu, zásadami humánnosti trestu, je neproporcionálny a neprimeraný.

6. Sťažovateľ žiada o preskúmanie súladu § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona s ústavou (namieta jeho neústavnosť), vo vzťahu k čomu argumentuje:

- a) doživotný zákaz vedenia motorového vozidla uložený pre opakované porušenie pravidiel cestnej premávky je v rozpore s právom na slobodu pohybu (obmedzuje mobilitu jednotlivca na dlhý čas a bez zohľadnenia konkrétnych okolností prípadu), s právom na spravodlivý proces (potreba individuálneho posúdenia každého prípadu), s právom na ochranu osobnej slobody a bezpečnosti a rešpektovanie súkromného a rodinného života;
- b) doživotný zákaz vedenia motorového vozidla je neproporcionálny (môže byť uložený po niekoľkých opakovaných priestupkoch alebo trestných činoch v oblasti dopravy, ale to neznamená, že všetky tieto činy sú rovnako závažné alebo že osoba nemá možnosť sa zlepšiť alebo rehabilitovať), neprimerane prísny (v prípade menej závažných dopravných priestupkov – súlad trestu s cieľom nápravy), a zároveň nehumánný, ak odsúdený vykonal značnú časť tohto trestu a prejavil snahu o nápravu;

c) doživotný zákaz vedenia motorového vozidla nepriaznivo zasahuje do profesijného a osobného života (ekonomická oblasť), rodinných vzťahov (mobilita jednotlivca), schopnosti odsúdeného na reintegráciu do spoločnosti (zapojenie sa do spoločenského života) a do jeho osobnej dôstojnosti;

d) ide o trvalý a neodstrániteľný zásah do osobných práv bez možnosti zahľadania odsúdenia;

e) predmetný zákaz je v rozpore s čl. 2 Protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (sloboda pohybu, mobility, právo pracovať), čl. 6 dohovoru (spravodlivý proces, automatické ukladanie bez individualizácie trestu), čl. 49 Charty základných práv Európskej únie [(ďalej len „charta“); neprimeranosť trestu], čl. 1 charty (ľudská dôstojnosť) a 47 charty (účinný prístup k spravodlivosti) a s judikatúrou najvyšších súdnych autorít.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho argumentácia o nesúlade § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 35 ods. 1 ústavy v súvislosti s uložením mu doživotného zákazu vedenia motorového vozidla všetkých druhov a podmiennečné neupustenie od výkonu zvyšku tohto trestu.

8. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený právnym zástupcom ústavný súd nemôže rozumne vyžadovať, aby ako právny laik, ktorý sa naň obrátil, namietal konkrétne označené články ústavy alebo medzinárodných dohovorov spolu so zodpovedajúcou ústavnoprávnou argumentáciou (aby bolo podanie právne perfektné). Ústavný súd však musí mať možnosť z obsahu jeho podania prinajmenšom posúdiť predstreté okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody, aby mohol zvoliť ďalší postup (m. m. IV. ÚS 49/2021). V nadväznosti na uvedené skutočnosti uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (m. m. II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa (čo by mohol byť dôvod jej odmietnutia; pozri aj bod 13 tohto uznesenia, pozn.) a nedostatku ústavnej sťažnosti spočívajúceho (najmä) v nedostatočne vymedzenom návrhu na rozhodnutie, a teda zrozumiteľnom označení konaní a namietaných rozhodnutí.

9. Podľa § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) možno ústavnú sťažnosť podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

10. Ústavný súd sa teda zaoberal zachovaním lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde. V prvom rade konštatuje, že sťažovateľ na jednej strane poukazuje na rozhodnutia (naposledy) o zamietnutí jeho žiadosti o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu viesť motorové vozidlá všetkých druhov na doživotie, o ktorej sa rozhodovalo v roku 2024 (pozri bod 4 tohto uznesenia), a zároveň svojou argumentačnou časťou atakuje neústavnosť § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona o ukladaní trestu zákazu činnosti na doživotie (pozri bod 6 tohto uznesenia).

11. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že uznesenie krajského súdu o zamietnutí sťažovateľovej sťažnosti podanej proti zamietnutiu jeho žiadosti o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti bolo sťažovateľovi doručené 29. októbra 2024. V tom čase začala sťažovateľovi plynúť zákonom ustanovená dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti tak proti uzneseniu krajského súdu z 24. septembra 2024, ako aj proti jemu predchádzajúcemu uzneseniu okresného súdu z 24. mája 2024. Sťažovateľ ústavnú sťažnosť adresovanú ústavnému súdu podal na poštovú prepravu až 20. februára 2025 (doručená ústavnému súdu 21. februára 2025, pozn.), teda zjavne po uplynutí zákonom stanovenej lehoty dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu z 24. septembra 2024 a uzneseniu okresného súdu z 24. mája 2024. Ústavnú sťažnosť bolo preto v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

12. Keďže v rámci argumentačnej časti sťažovateľ namieta predovšetkým spravodlivosť, neprimeranosť a neproporcionalitu samotného uloženého trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu na doživotie a v tejto súvislosti atakuje neústavnosť § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona o ukladaní trestu zákazu činnosti na doživotie (pozri bod 6 tohto uznesenia), je potrebné uviesť, že sťažovateľovej argumentácii chýba príčinná súvislosť s namietaným rozhodovacím procesom týkajúcim sa jeho žiadosti o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti. Inak povedané, o uložení trestu zákazu činnosti už bolo vo vzťahu k sťažovateľovi právoplatne rozhodnuté v roku 2015 a sťažovateľ tak k dnešnému dňu nemá ústavný ani zákonný priestor na včasné namietanie ústavnosti (primeranosti) tohto druhu trestu či namietanie väd konania, ktoré uloženiu tohto trestu predchádzalo. Táto skutočnosť následne rozhodujúcim spôsobom dopadá aj na návrh sťažovateľa na postup podľa čl. 127 ods. 5 ústavy, keďže o takom návrhu možno v zmysle ústavy rozhodovať len v súvislosti s podanou ústavnou sťažnosťou. Preto ak ústavný súd dospeje v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti k názoru, že nie sú splnené podmienky konania pred ústavným súdom [v tomto prípade zjavná oneskorenosť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde], o návrhu na postup podľa čl. 127 ods. 5 ústavy tak musí byť nevyhnutne rozhodnuté negatívne. Z uvedeného dôvodu ústavný súd dospel k záveru, že návrhu sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 5 ústavy (*a contrario* § 131a ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

13. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. Sťažovateľ k svojmu podaniu nepriložil plnomocenstvo na jeho zastupovanie advokátom pred ústavným súdom. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pred ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť

(m. m. I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Sťažovateľ však ani nepožiadaval o ustanovenie právneho zástupcu, v nadväznosti na čo nie je splnená ani všeobecná náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v záujme hospodárnosti konania upustil od štandardnej výzvy adresovanej sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov sťažnosti, keďže dospel k záveru, že ani prípadné odstránenie nedostatkov sťažnosti by zjavne nevedlo k inému rozhodnutiu o nej.

14. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu